

Tarih: 18.09.2011

Sayı: 2011/16

İSMMMO'dan "Türkiye Vergi Profili" araştırması raporu:

10 ücretli, 1 şirketten daha fazla vergi ödüyor

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın raporuna göre sayıları 5 milyona yaklaşan asgari ücretliler, Türkiye'nin en büyük 90 dev firması kadar vergi öderken, 6 milyon 750 bin civarındaki tüm ücretlilerin ödediği vergi ise Türkiye'deki 652 bin şirketin ödediği vergiyi geçti.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan Türkiye'nin daha adil ve gelir adaletini sağlayacak bir vergi sistemini tartışması gerektiğini belirterek "Vergi tabanının genişletilmesi, düşük gelir gruplarına vergi muafiyeti ve dolaylı vergilerin bütçe payının geriletilmesi gerekiyor" diye konuştu.

İSMMMO BASIN - İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (İSMMMO) "Türkiye Vergi Profili" araştırmasına göre; Türkiye'nin vergi adaletinin temel unsurunu oluşturan "az kazandı az, çok kazandı çok" ilkesini hayata geçirememesinin faturası yine ücretliye kesildi. Araştırmaya göre sayıları 5 milyona yaklaşan asgari ücretliler, Türkiye'nin en büyük 90 dev firması kadar vergi öderken, 6 milyon 750 bin civarındaki tüm ücretlilerin ödediği vergi ise Türkiye'deki 652 bin şirketin ödediği vergiyi geçti.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanı Yahya Arıkan vergi toplanamamasının ve vergideki adaletsiz dağılımın Türkiye'nin kronik sorunu olduğunu artık bu tablonun değişmesi gerektiğini söyledi. Arıkan rapora göre toplam servet, gelir ve sermaye karlarından elde edilen verginin yüzde 43'ünün ücretlilerin cebinden çıktığını anımsatarak; "Türkiye daha adil ve gelir adaletini sağlayacak bir vergi sistemini tartışmak durumundadır. Vergi tabanının genişletilmesi, düşük gelir gruplarına vergi muafiyeti sağlanması, dolaylı vergilerin bütçe payının geriletilmesi

vergi politikasının temel karakterini oluşturmalıdır. Mevcut yapı ne yazık ki, eşitsizlikleri derinleştirici bir rol oynamaya devam etmektedir” diye konuştu.

İSMMMO'nun Gelir İdaresi Başkanlığı İstatistikleri, OECD Vergi Tabanı Verileri ve Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatı üzerinden yaptığı çalışmaya göre; Türkiye ekonomisi bir yandan vergi toplamakta sıkıntı çekerken, öte yandan gelirler politikasının temelini oluşturması gereken “gelir, servet ve sermaye karları” üzerinden alınan vergiler, kişilerden gelirine bakılmaksızın, aynı oranda alınan ve “adaletsiz vergi” olarak nitelendirilen dolaylı vergilere göre deveye kulak kaldı. Özel Tüketim Vergisi ise adeta devletin kazanç kapısı haline geldi.

KİM NE KADAR VERGİ ÖDEDİ?		
Grubu	Sayısı	Ödenen Vergi (2010-TL)
Asgari Ücretli	4 milyon 738 bin	5 milyar 38 milyon
Diğer Ücretliler	2 milyon 12 bin	22 milyar 649 milyon
Dev Firmalar	100 Büyük	12 Milyar 350 milyon
Tüm Şirketler	652 bin	22 Milyar 855 milyon

İSMMMO'nun “Türkiye Vergi Profili” raporuna göre 2010 yılının tamamında 4 milyon 738 bin asgari ücretli ortalama 1.063 TL vergi ödeyerek, kamunun kasasına 5 milyar 38 milyon TL kaynak aktardı. Böylelikle asgari ücretli aralarında Ford, Mercedes-Benz Türk, Oyak Renault, Arçelik, Yapı Kredi, Vakıflar Bankası, HSBC, Aygaz, Petrol Ofisi gibi dev şirketlerin bulunduğu, Türkiye’de 2010 yılında en fazla kurumlar vergisi veren 100 firmanın 90’nın toplamı kadar vergi ödedi. 22 milyar 649 milyon TL vergi ödeyen diğer ücretliler ise, asgari ücretlilerle beraber, toplamda 12 milyar TL vergi ödeyen 100 firmanın iki katından fazla vergi ödedi. Ücretlilerin toplam ödediği vergi ise tüm şirketlerin ödediği vergi miktarına ulaştı. Buna göre yaklaşık 6 milyon 750 bin ücretli, 652 bin şirketten daha fazla vergi ödedi.

Toplam servet, gelir ve sermaye karlarından elde edilen verginin yüzde 43’ü ücretlilerin cebinden çıktı. OECD ülkelerinde 9 ülke asgari ücrete vergi uygulamazken, 6 ülkede vergi oranı yüzde 10’un altında. Türkiye yüzde 15’lik vergi oranıyla asgari ücretliden en fazla vergi alan ülke durumunda.

TÜRKİYE GELİR, KAR VE SERMAYE KAZANÇLARINDA VERGİ FAKİRİ

Rapora göre; Türkiye, mal ve hizmetlerden alınan dolaylı vergilerin milli gelire payı açısından yüzde 11 oranı ile OECD ortalamasını yakalarken, gelir, kar ve sermaye kazançlarından elde edilen doğrudan vergilerin milli gelire payı bakımından, kayıtdışı ekonominin de etkisi sonucunda yüzde 5,8 ile OECD ortalamasının yarısına bile ulaşamıyor.

Mal ve hizmetlerden alınan vergilerin milli gelire oranı bakımından Türkiye 33 ülke arasında 17. sırada yer alırken, gelir, kar ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergilerde ise bir tek Meksika'yı geçerek 32. sırada konumlanıyor.

TÜRKİYE “KAR, SERMAYE VE GELİRİ” EN AZ VERGİLENDİREN SONDAN İKİNCİ ÜLKE	
Ülke Adı	Vergi oranı (%)
Danimarka	29.2
Norveç	21.6
Y.Zellanda	20.4
İzlanda	17.8
Belçika	16.8
Finlandiya	16.8
İsveç	16.8
Avusturalya	16
Kanada	15.9
İtalya	14.9
İngiltere	14.3
İsviçre	13.9
Avusturya	13.1
Lüksemburg	12.8
ABD	11.8
Almanya	11.5
İsrail	11.1
İrlanda	10.8
Hollanda	10.6
Fransa	10.4
Macaristan	10.4
İspanya	10.3
Japonya	9.5
Portekiz	9.3
Şili	8.4
Slovenya	8.4
G. Kore	8.2
Polonya	8.1
Çek C.	7.9
Yunanistan	7.3
Slovak C.	6.2
Türkiye	5.8
Meksika	5.2

Rapora göre Türkiye sosyal güvenlik katkısı oranları bakımından da OECD ülkeleri

ortalamasının gerisinde. Sosyal güvenlik katkısı ortalaması OECD ülkeleri için milli gelirin yüzde 9'u iken, Türkiye'de yalnızca yüzde 6,1.

TÜRKİYE VERGİ TOPLAYAMIYOR

İSMMMO raporuna göre Türkiye'nin de üyesi olduğu Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üyesi ülkelerin verileri dikkate alındığında, vergi oranlarının ülke milli gelirlerinin ortalaması yaklaşık yüzde 35 düzeylerinde seyrediyor. Türkiye ise yüzde 25'lik payı ile Meksika, Şili ve Güney Kore ile aynı ligde yer alıyor. Türkiye'nin vergi gelirin milli gelir içindeki payı açısından geride kalmasının temel nedeni ise, kayıtdışı ekonomi ile gelir ve kurumlar vergisinin adil bir şekilde toplanamaması.

ASLAN PAYI ADALETSİZ VERGİDE

Rapora göre Türkiye gelirler politikası büyük oranda adaletsiz vergi olarak tanımlanan "dolaylı vergiler" üzerine kurulmuş durumda. Bu durum gelir ve kurumlar vergisinin yeterli ve adil bir biçimde toplanamamasının bir sonucu olarak belirtiliyor. Bu durum raporda şöyle özetleniyor: "Türkiye, Cumhuriyet tarihi boyunca vergi politikaları açısından iki tip vergi konusunda dengeyi tutturamamış. 1925-1938 yılları arasında dolaylı vergiler, vergi gelirleri içinde ortalama yüzde 65 ile önemli bir ağırlığa sahipken, 1939-1949 yılları arasında iki vergi çeşidi yüzde 45 dolaysız yüzde 55 dolaylı olmak üzere daha dengeli bir seyir izlemiştir. 1977-1984 yıllarında ise denge dolaysız vergiler lehine değişmiş, dolaysız vergilerin oranı yüzde 58 düzeyine ulaşmış. Dolaylı vergilerin oranı 2002-2010 yılları içinde ise yüzde 67 düzeyinde gerçekleşmiştir."

ÖTV DEVLETİN KAZANÇ KAPISI OLDU

İSMMMO raporuna göre Özel Tüketim Vergisi ise devletin adeta kazanç kapısı oldu. Bu yolla devlet, tüm vergi gelirlerinin 4'te 1'ini karşılayacak devasa bir kaynağa sahip durumda. 2010 yılında toplanan ÖTV ise 56 milyar TL. Bunun faturası ise Petrol ve Doğalgaz ürünlerine, Kolalı Gazoz, Alkol ve Tütün mamullerine, Motorlu Taşıtlara, Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara yapılan zamlarla kendini gösteriyor. 2010 yılında Petrol ve Doğal gaz ürünleri 32 milyar TL'lik büyük bir gelir yaratırken, Alkol ve tütün ürünleri ve kolalı gazozda 18 milyar TL'ye ulaşan bir kaynak sağlanmış. 1999 yılında deprem vergisi olarak uygulamaya giren ve daha sonra kalıcılaşan Özel İletişim Vergisi de, 4 milyar TL ile uygulamadaki önemini koruyor.